

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานรองนายกรัฐมนตรี (นายยงยุทธ ยุทธวงศ์) โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๐๗๕

ที่ นร ๐๔๐๕ (สร ๓)/ ๕๖๕๕ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะ
 จังหวัดปทุมธานี “ปทุมธานีโมเดล”

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

จัดเข้าวาระ 16 ส.ย. 2558

ด้วยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เสนอเรื่องรายงานผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะจังหวัดปทุมธานี “ปทุมธานีโมเดล” มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย จึงเห็นควรให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

(นายยงยุทธ ยุทธวงศ์)

รองนายกรัฐมนตรี

๗๖

สสค. ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ 16 ส.ย. 2558 ลงมติว่า

ทราบ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
COMMUNITY ORGANIZATIONS
DEVELOPMENT INSTITUTE

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดิน
สาธารณะจังหวัดปทุมธานี “ปทุมธานีโมเดล”

แผนงานแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับนโยบายรัฐบาล
ในการแก้ไขปัญหามลพิษ
ตามมาตรการจัดระเบียบแก้ไขปัญหามลพิษแออัด และการก่อสร้างที่อยู่
อาศัยรกร้างล้าคล่องและการระบายน้ำ

วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จังหวัดปทุมธานี

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ ข้อมูลคลองพื้นที่เป้าหมาย	๑
บทที่ ๒ แผนงานการแก้ไขปัญหาคืออยู่อาศัยเพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ	๒
บทที่ ๓ ผลการดำเนินงาน	๖
บทที่ ๔ ผลการดำเนินงานต่อไป	๘
บทที่ ๕ ปัญหาและอุปสรรค	๙
บทที่ ๖ สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๐
บทที่ ๗ เอกสารรูปแบบแนวทางการพัฒนา	๑๑

บทที่ ๑ ข้อมูลคลองพื้นที่เป้าหมาย

๑. ข้อมูลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

คลองหนึ่งเป็นคลองคลองย่อยที่อยู่ภายใต้คลองรังสิตประยูรศักดิ์เป็นคลองชุดของกรมชลประทาน เพื่อการเกษตรกรรม ซึ่งท้องที่อำเภอคลองหลวงเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่า เรียกว่าทุ่งชุดหลวงต่อมา พ.ศ. ๒๔๔๖ บริษัทชุดคลองแลคูนาสยาม ได้ชุดคลองรังสิต และคลองซอยต่างๆราษฎรจึงพากันอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพในการทำนา ต่อมาได้ถูกจัดตั้งเป็นอำเภอในปี พ.ศ. ๒๔๔๗

ในปัจจุบันมีบ้านรูก้าอยู่ในคลองจำนวนมาก เพราะมีการขยายตัวของเมืองจากการรูก้าของบ้านเรือน ดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาให้เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ รวมถึงเป็นอุปสรรคกับการชุดลอก การกำจัดวัชพืชมีขยะ น้ำเน่าเสีย สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม จากปัญหาดังกล่าว ทางจังหวัดปทุมธานี จึงมีการสนทนาระหว่างนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่จะแก้ไขปัญหาการบุกรุกคลองที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็น สาธารณะที่ได้คลองคืน ซึ่งจะสามารถใช้ประโยชน์ในการระบายน้ำพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น และประชาชนผู้เคยบุกรุกจะมีพื้นที่รองรับในการอยู่อาศัยใหม่ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ได้เข้าพบท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พลตำรวจเอกอดุลย์ แสงสิงแก้ว) เพื่อหารือในการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำงานบูรณาการร่วมกัน จึงมอบหมายให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานีและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ประสานการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะจังหวัดปทุมธานี เพื่อมาขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาชุมชนริมคลอง

ผลการสำรวจข้อมูลประชาชนผู้มีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย

๑. ชุมชนวันครู	จำนวน ๗๓	หลังคาเรือน
๒. ชุมชนบัวหลวง	จำนวน ๘๔	หลังคาเรือน
๓. ชุมชนวัดบางขัน	จำนวน ๑๐๗	หลังคาเรือน
๔. ชุมชนคุณหญิงส้มจีน	จำนวน ๑๐๐	หลังคาเรือน
๕. ชุมชนศิริภาพ	จำนวน ๑๐๐	หลังคาเรือน
๖. ชุมชนมิตรแท้	จำนวน ๑๗๐	หลังคาเรือน
๗. ชุมชนผไท-ผาเมือง	จำนวน ๑๐๐	หลังคาเรือน
๘. ชุมชนแก้วนิมิตร(มุสลิมคลองหนึ่ง)	จำนวน ๑๖๙	หลังคาเรือน
๙. ชุมชนทองแท้	จำนวน ๑๕๗	หลังคาเรือน
รวมทั้งหมด	จำนวน ๑,๐๖๐	หลังคาเรือน

บทที่ ๒ แผนงานการแก้ไขปัญหาคืออยู่อาศัย เพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกคูคลอง

๑. หลักการและเหตุผล

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกรุงเทพมหานคร มีโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งทำให้ราษฎรจากจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งผู้ยากไร้ อพยพมาอาศัยอยู่จำนวนมาก ทั้งที่ย้ายเข้ามาในพื้นที่อย่างถูกต้อง รวมถึงประชาชนแฝง และมีราษฎรส่วนหนึ่งที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ของเอกชนที่ยังไม่มีสิ่งปลูกสร้าง กลายเป็นชุมชนแออัดหลายแห่งในจังหวัดปทุมธานี ทำให้ประสบปัญหาข้อพิพาทระหว่างราษฎรในชุมชนแออัดและเอกชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่อยู่ โดยเฉพาะปัญหาการบุกรุกริมคลอง ซึ่งการก่อสร้างรुकล้ำคูคลองนอกจากส่งผลต่อการระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพแล้ว สภาพการอยู่อาศัยในชุมชนแออัดริมคลอง พบว่า มีสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม มีสิ่งผิดกฎหมายในชุมชน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชน โดยเฉพาะคลองหนึ่งมีประชาชนบุกรุกอยู่จำนวน ๙ ชุมชน ๑,๐๖๐ ครัวเรือน มีลักษณะเป็นชุมชนแออัด ส่งผลต่อปัญหาทางสังคม สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหาแรงงานต่างด้าว ปัญหาด้านอาชญากรรม คุณภาพชีวิตไม่ดี

นายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการ ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ ได้กำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยรुकล้ำแนวลำคลองและทางระบายน้ำ ต่อมาได้มีมติแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อเจรจากับประชาชนในพื้นที่ในการย้ายที่อยู่อาศัย โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ให้แก่ประชาชนกลุ่มดังกล่าว โดยคำนึงถึงความสะดวกคล่องกับแนวทางการจัดระบบสาธารณูปโภคและผังเมืองด้วย

จากสถานการณ์ดังกล่าว จังหวัดปทุมธานีจึงได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในจังหวัด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มาร่วมกันดำเนินการโครงการแก้ไขปัญหาคืออยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะ “ ปทุมธานีโมเดล ” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหการบุกรุกชุมชนริมคลองหนึ่ง เพื่อสร้างความมั่นคงในที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ให้กับผู้อยู่อาศัยในชุมชนคลองหนึ่งเดิม พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุก ๆ ด้านอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยการโยกย้ายพี่น้องประชาชนทั้ง ๙ ชุมชน จำนวน ๑,๐๖๐ ครัวเรือนมาก่อสร้างชุมชนใหม่บนที่ดิน ๔๒ ไร่ข้างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อให้เป็นชุมชนใหม่ที่เข้มแข็งและมีความสุข เป็นโครงการที่ร่วมมือกันหลายฝ่ายทั้งหน่วยงานในจังหวัดปทุมธานี คือ สำนักงานธนาภิรักษ์จังหวัดปทุมธานี สำนักงานที่ดินจังหวัด โครงการชลประทานปทุมธานี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี อำเภอลองหลวง สหกรณ์จังหวัดปทุมธานี เทศบาลเมืองท่าโขลง เทศบาลเมืองคลองหลวง หน่วยงานส่วนกลางคือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชนด้านคลองคือ สหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- ๑) เพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกของชุมชนริมคลองและพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยมีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และสิ่งแวดล้อมที่ดี มีรูปแบบสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสามารถในการใช้จ่ายของคนในชุมชน
- ๒) เพื่อสร้างความมั่นคงและสิทธิการครอบครองที่ดินและที่อยู่อาศัยของชุมชน
- ๓) เพื่อสนับสนุนให้เกิดแผนและทิศทางการพัฒนาชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการ โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สวัสดิการ กายภาพ สิ่งแวดล้อม มีการออมทรัพย์ เพื่อการสร้างทุนของชุมชน และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน ประชาสังคม และองค์กรท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง

๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) เกิดการแก้ไขปัญหาการบุกรุกของชุมชนริมคลองและพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยมีระบบ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และสิ่งแวดล้อมที่ดี มีรูปแบบสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสามารถในการใช้จ่ายของคนในชุมชน
- ๒) สร้างความมั่นคงและสิทธิการครอบครองที่ดินและที่อยู่อาศัยของชุมชน
- ๓) เกิดแผนและทิศทางการพัฒนาชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการ โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สวัสดิการ กายภาพ สิ่งแวดล้อม มีการออมทรัพย์เพื่อการสร้าง ทุนของชุมชนและการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน ประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง

๔. ผลผลิตโครงการ (output)

ครัวเรือนชุมชนริมคลองมีความมั่นคงในชีวิตการอยู่อาศัย จำนวน ๑,๐๖๐ หลังคาเรือน

๕. ผลลัพธ์โครงการ (outcome)

ชุมชนริมคลองมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดการปรับภูมิทัศน์พื้นที่ริมคลองและสามารถใช้ประโยชน์จากคลองเพื่อการระบายน้ำและการสัญจรที่คล่องตัว

๖. ขอบเขตการดำเนินงาน และระยะเวลา

ชุมชนริมคลอง ๙ ชุมชน ๑ คลอง (คลองหนึ่ง) ๑,๐๖๐ หลังคาเรือน ในระยะเวลา ๒ ปี (ปี ๒๕๕๘-๒๕๕๙)

๗. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ พม .

- ☒ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การผลักดันให้เกิดสังคมสวัสดิการ

เป้าประสงค์ : ประชาชนได้รับสวัสดิการพื้นฐานอย่างทั่วถึงเป็นธรรม

ตัวชี้วัด : จำนวนครอบครัวที่มีที่อยู่อาศัยมั่นคงและสภาพแวดล้อมน่าอยู่

กลยุทธ์ : พัฒนาความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย

ความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ระดับกรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ : การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีระบบที่พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง

กลยุทธ์ : สนับสนุนให้ขบวนองค์กรชุมชนสามารถขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาตามแนวทางการพัฒนา และฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเอง

๘. วิธีการดำเนินงานและงบประมาณ

เนื่องจากคลองหนึ่งสภาพปัจจุบันมีการรुक้าของบ้านเรือนทำให้สภาพคลองมีขนาดความกว้างของคลองลดลง ไม่สามารถระบายน้ำได้ ไม่สามารถที่จะปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยการโยกย้ายมาสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ริมตลิ่งได้ จึงมีความจำเป็นต้องโยกย้ายบ้านที่บุกรุกที่ดินสาธารณะริมคลองมาอยู่ในพื้นที่รองรับขนาด ๔๒ ไร่ (ที่ดินสาธารณะ) บริเวณตรงข้ามมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยพื้นที่ดังกล่าวได้มีการประสานงานกับคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาออกแบบแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อเป็นแนวในการประชุมพูดคุยกับชาวบ้านเบื้องต้น คือ แนวตึกสูง ๓ ชั้น ๕ ชั้น หรือรูปแบบอื่นๆที่เหมาะสมตามความต้องการของชุมชน ซึ่งรูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยดังกล่าว ต้องมีการลงไปประชุมกลุ่มย่อย เพื่อรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ ของชาวบ้านมาประกอบการออกแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชนต่อไป ซึ่งคาดว่าจะใช้งบประมาณในการดำเนินการทั้งการพัฒนากระบวนการสาธารณะูปโภค และการพัฒนาที่อยู่อาศัยใหม่ จำนวน ๓๗๖,๓๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งงบประมาณตามแผนงานแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาบุกรุกคลองตามมาตรการจัดระเบียบแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด และการก่อสร้างที่อยู่อาศัยรูก้าลำคลองและการระบายน้ำ ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘-๒๕๕๙

๙. ตัวชี้วัดเป้าหมายโครงการ

ตัวชี้วัด		ค่าเป้าหมาย
เชิงปริมาณ	ครัวเรือนชุมชนริมคลองมีความมั่นคงในชีวิตการอยู่อาศัย	๑,๐๖๐ หลังคาเรือน
เชิงคุณภาพ	๑) ชุมชนริมคลองมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ๒) เกิดพื้นที่ริมคลองสำหรับใช้ประโยชน์สาธารณะ เช่น ทางจักรยาน ๓) เกิดการใช้ประโยชน์จากคลองเพื่อการระบายน้ำและประโยชน์ในการสัญจร ๔) ชุมชนมีความมั่นคงเข้มแข็ง มีองค์กรในการบริหารจัดการชุมชนในรูปแบบสหกรณ์เคหสถาน จำกัด	๑,๐๖๐ หลังคาเรือน
เชิงเวลา	ระยะเวลาการดำเนินงาน	๒ ปี

๑๐. การติดตามประเมินผล

วิธีการ : คณะอนุกรรมการบ้านมั่นคงและการจัดการที่ดินชนบท เป็นกลไกในการบริหาร กำกับและติดตามผลการดำเนินงาน คณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะจังหวัดปทุมธานี คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกคลองเทศบาลเมืองคลองหลวงและท่าโสม เป็นกลไกในการติดตามผลการดำเนินงานและสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ โดยกำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานก่อนเบิกจ่ายงบประมาณตามงวดงาน

กลไก/เครื่องมือ : คณะอนุกรรมการบ้านมั่นคงและการจัดการที่ดินชนบท คณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะจังหวัดปทุมธานี และคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกคลองเทศบาลเมืองคลองหลวงและท่าโสม รายงานผลการดำเนินงาน

ระยะเวลา : ๒ ปี ประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน (Post Evaluation)

๑๑. หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

- ๑) คณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - หน่วยควบคุมพื้นที่ อ.คลองหลวง
- ๒) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 - สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
- ๓) จังหวัดปทุมธานี
 - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี
 - อำเภอคลองหลวง
 - สำนักงานเทศบาลเมืองคลองหลวง
 - สำนักงานเทศบาลเมืองท่าโสม

บทที่ ๓ ผลการดำเนินงาน

๑. จังหวัดปทุมธานี ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะจังหวัดปทุมธานี มีการประชุมคณะกรรมการไปแล้วจำนวน ๓ ครั้ง โดยมี ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี เป็นประธาน
๒. กำหนดพื้นที่รองรับชุมชน เป็นที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ที่เคยเป็นคลองเชียงรากใหญ่ทั้งหมด สภาพการใช้ประโยชน์ เนื้อที่โดยประมาณ ๔๒-๑-๓๘.๖ ไร่ บริเวณ ตรงข้าม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านถนนเชียงราก เพื่อโยกย้ายชุมชนมาสร้างชุมชนใหม่
๓. แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินใช้ในการแก้ไขปัญหาคนยากจนบุกรุกที่ดินสาธารณะ ให้มีอำนาจหน้าที่ในการสำรวจ ตรวจสอบที่ดินเสื่อมสภาพ ประชาชนเลิกใช้ประโยชน์ รกร้างว่างเปล่าและมีความพร้อมจัดสรรเป็นที่อยู่อาศัยให้กับประชาชน ดำเนินการขึ้นทะเบียน ถอนสภาพ เปลี่ยน หรืออื่น ๆ ตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาจัดสรรเป็นที่อยู่อาศัยให้กับประชาชน หรือรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งขณะนี้จังหวัดปทุมธานี โดยคณะทำงานตรวจสอบการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ฯ ได้นำเสนอรูปแบบที่คลองเชียงรากใหญ่ จำลองจากระวางแผนที่ (ไม่ได้รังวัดหน้างานจริง เนื้อที่โดยประมาณ ๔๒-๑-๓๘.๖ ไร่ไว้สำหรับจัดสรรให้กับประชาชน โดยมีการประชุมคณะกรรมการไปแล้ว จำนวน ๒ ครั้ง โดยมี ปลัดจังหวัดปทุมธานีเป็นประธานการประชุม
๔. มีการจัดทีมลงสำรวจข้อมูลผู้เดือดร้อนรายครัวเรือน จับพิกัด GPS จำนวน ๙ ชุมชน ๑,๐๖๐ ครัวเรือน รายละเอียดดังนี้

กลุ่มชุมชนเทศบาลเมืองท่าโขลง

- ชุมชนบัวหลวง หมู่ที่ ๙ และชุมชนวันครู หมู่ที่ ๑๐	จำนวน ๗๓ ครัวเรือน
- ชุมชนบัวหลวง หมู่ที่ ๙ (สะพานเทพกฤษณ์ถึงสะพานตลาดไท)	จำนวน ๘๔ ครัวเรือน
- ชุมชนวัดบางขัน หมู่ที่ ๘	จำนวน ๖๙ หลังคาเรือน
- ชุมชนบัวหลวง หมู่ที่ ๙ ตำบล	จำนวน ๓๘ ครัวเรือน
- ชุมชนวันครู หมู่ที่ ๑๑ และชุมชนคุณหญิงสัมฤทธิ์ หมู่ที่ ๑๓-๑๔	จำนวน ๑๐๐ ครัวเรือน

กลุ่มชุมชนเทศบาลเมืองคลองหลวง

- ชุมชนศิริภาพ	จำนวน ๑๐๐ ครัวเรือน
- ชุมชนมิตรแท้	จำนวน ๑๗๐ ครัวเรือน
- ชุมชนผาไทย – ผาเมือง	จำนวน ๑๐๐ ครัวเรือน
- ชุมชนแก้วนิมิต (มุสลิมคลองหนึ่ง)	จำนวน ๑๖๙ ครัวเรือน
- ชุมชนทองแท้	จำนวน ๑๕๗ ครัวเรือน

๕. ประสานคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อมาออกแบบแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัย
๖. เปิดเวทีประชาพิจารณ์ทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาชุมชนริมคลองให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๓๖๔ ครัวเรือน เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๘ ณ เทศบาลท่าโขลง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
๗. การทบทวนระดับชุมชน/ผู้ประสานงานเบื้องต้นในการที่จะประสานการลงพื้นที่ ทำความเข้าใจรายชุมชนรวมถึงการพิจารณาสิทธิผู้อยู่อาศัยจริงในชุมชน
๘. จัดกิจกรรมแถลงข่าวเปิดตัวโครงการแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะ จังหวัดปทุมธานี “ ปทุมธานีโมเดล ” เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ณ โครงการก่อสร้างชุมชนใหม่ บริเวณข้างคลองเชียงรากใหญ่ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการ และสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน โดยมีการลงนามบันทึกความร่วมมือของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๘ หน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี สำนักงานเทศบาลเมืองคลองหลวง สำนักงานเทศบาลเมืองท่าโขลง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดปทุมธานี อำเภอกลองหลวง สำนักงานโครงการชลประทานปทุมธานี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) เพื่อสร้างเจตนารมณ์ร่วมกันในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะจังหวัดปทุมธานี “ ปทุมธานีโมเดล ” ตามแผนงานแก้ไขปัญหที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาบุกรุกคลองตามมาตรการจัดระเบียบแก้ไขปัญหชุมชนแออัด และการก่อสร้างที่อยู่อาศัยรกร้างลำคลองและการระบายน้ำ

บทที่ ๔ แผนการดำเนินงานต่อไป

๑. การดำเนินการเรื่องที่ดินเพื่อให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดสรรที่อยู่อาศัย
๒. ลงพื้นที่ทำความเข้าใจรายชุมชน/จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัยระยะแรกจำนวน ๓๖๔ ครัวเรือน ในพื้นที่เทศบาลท่าโขลง จำนวน ๕ ชุมชน ตามรายชื่อดังต่อไปนี้ คือ ชุมชนวัดบางชัน,ชุมชนบัวหลวง,ชุมชนวัดครู,ชุมชนคุณหญิงส้มจีน,ชุมชนท่าโขลง เป็นต้น และในส่วนพื้นที่เทศบาลคลองหลวง จะมีแผนการเปิดเวทีประชุมประชาพิจารณ์เพื่อทำความเข้าใจ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งสำนักงานชลประทานปทุมธานี เทศบาลเมืองคลองหลวง เทศบาลเมืองท่าโขลง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี สหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ
๓. จัดทำข้อมูลผู้เดือดร้อนเพิ่มเติม เพื่อนำไปสู่การพิจารณาสิทธิในการพัฒนาที่อยู่อาศัย ในพื้นที่ปทุมธานีโมเดลต่อไป
๔. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ลงพื้นที่พูดคุยเพื่อหาแนวทาง การออกแบบการอยู่อาศัยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนต่อไป
๕. เตรียมจัดตั้งสหกรณ์เพื่อเชื่อมโยงเป็นศูนย์กลางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน ในมิติอื่นๆทั้งเศรษฐกิจ,สวัสดิการชุมชน เด็กและเยาวชน เป็นต้น
๖. เตรียมเสนอโครงการงบประมาณในการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยในการแก้ไขปัญหาผู้บุกรุกกรมคลองตามแผนที่วางไว้
๗. พัฒนาระบบสาธารณูปโภคในชุมชน
๘. ดำเนินการก่อสร้างที่อยู่อาศัย
๙. พัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ

บทที่ ๕ ปัญหาและอุปสรรค

ด้านข้อกฎหมายและนโยบาย

- ๑) มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน และแต่ละหน่วยงานถือกฎหมายคนละฉบับ
- ๒) มีกฎหมายและระเบียบปฏิบัติราชการหลายประเด็นที่เป็นอำนาจระดับ กรมหรือกระทรวง ในการอนุญาตหรืออนุมัติในการดำเนินการ ทำให้จังหวัดไม่สามารถดำเนินการได้ทันที
- ๓) พื้นที่รองรับการแก้ไขปัญหายังไม่มีขอบเขตที่ชัดเจน มีกระบวนการและขั้นตอนการใช้ประโยชน์มาก จะทำให้การดำเนินการล่าช้า
- ๔) การก่อสร้างอาคารสูง จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นสำหรับคนจน ซึ่งจะเป็นภาระค่าใช้จ่าย

ด้านชุมชน

- ๑) ชุมชนขาดความมั่นใจ และไม่คุ้นชินกับการปรับเปลี่ยนการอยู่อาศัยในแนวอาคารสูง
- ๒) เป็นกลุ่มคนยากจน และมีกลุ่มแรงงานต่างด้าวร่วมด้วย
- ๓) การแก้ไขปัญหามลพิษคล่องเป็นปัญหามวลชน เพราะมีผู้ได้รับผลกระทบเป็นจำนวนมาก ปัญหาสะสมมานานจึงมักไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง

บทที่ ๖ สรุปและข้อเสนอแนะ

๑. จัดตั้งกลไกการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องคลองในระดับชาติ เพื่ออำนวยการ กำหนดนโยบาย ติดตามและสนับสนุนการดำเนินการของกลไกระดับจังหวัด
๒. แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเป็นอุปสรรคในการดำเนินการ เช่น การใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกคลอง
๓. กระจายการดำเนินให้จังหวัดสามารถดำเนินการได้ง่าย
๔. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อลดภาระของผู้เดือดร้อน เนื่องจากผู้เดือดร้อนส่วนใหญ่มีรายได้น้อย มีอาชีพไม่มั่นคง
๕. ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร อย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เดือดร้อน และเป็นการสนับสนุนนโยบายการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะจังหวัดปทุมธานี “ปทุมธานีโมเดล”
๖. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรยึด บันทึกความร่วมมือ เป็นเครื่องมือในการทำงาน สนับสนุนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะจังหวัดปทุมธานี “ปทุมธานีโมเดล” เป็นเป้าหมายร่วม และร่วมการดำเนินงานในระดับพื้นที่ร่วมกัน
๗. จัดทำที่พักอาศัยให้กับคนต่างด้าวโดยเป็นเช่าที่พักกับสหกรณ์ และจัดระเบียบคนต่างด้าวใหม่ร่วมกับ จัดหางานจังหวัดปทุมธานี เพื่อเชื่อมโยงกับ AEC
๘. ใช้กลไกคณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยเพื่อคนยากจนที่บุกรุกที่ดินสาธารณะจังหวัดปทุมธานี เป็นกลไกในการติดตาม สนับสนุน แก้ไขปัญหา และประสานหน่วยงานระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 7 เอกสารรูปแบบแนวทางการพัฒนา

